

EX LIBRIS

JEDLIČKA, Josef – DIVIŠ, Ivan. 2023. *Poslední průvodce Prahou*. Klára Soukupová (ed.). Praha: Torst, 2023.

Když se dva velcí spisovatelé, Josef Jedlička a Ivan Diviš, ocitli po srpnu 1968 v exilu, truchlili po městě svého života – Praze, kterou nebylo možné ničím nahradit. Aby uchopili původ smutku, který byl „roven stesku po milence, táhlý jak posečené strniště“, sepsali topografii mládí:

skrze slovníková hesla zdánlivě encyklopedického rázu složili obraz světa, který zmizel. Vzniklo dílo mimořádné literární hodnoty dalece přesahující žánr beletrizujících vzpomínek či pragensií, jež pod názvem *Poslední průvodce Prahou* edičně připravila Klára Soukupová.

KUNDERA, Milan. 2023. *Unesený Západ*. Brno: Atlantis, 2023.

Mizením ve své banálnosti a bezvýznamnosti, stěží postřehnutelné *ne-události* se zabýval Milan Kundera ve své francouzsky psané eseji *Unesený západ* (1983), který vyšel v překladu Anny Kareninové doplněn Kunderovým projevem proneseným na IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů (1967). Když v roce 1975 policie prohledala byt jeho přítele Karla Kosíka a následně zabavila tisícistránkový rukopis filozofického díla, chtěl z toho Kundera učinit mezinárodní skandál.

Přemýšlel, na koho se obrátit v zahraničí, ale cítil beznaděj: zatímco na východě byli intelektuálové umlčeni, na západě už téměř nikoho nezajímali. Éra, kdy se intelektuál (ikonické případy Zoly nebo Masaryka) pouze svým hlasem postavil proti mocenské zvůli a uvedl do pohybu celou společnost, nenávratně mizela. V Paříži tehdy ještě žil poslední takový, který mohl svým hlasem zburcovat veřejnost k zájmu o situaci v daleké zemi – Jean-Paul Sartre.

SRP, Karel. 2024. *Ti druzí. Jean Paul Sartre a Československo 1934–1970*. Praha: Arbor Vitae, 2024.

I když měl Jean-Paul Sartre po celý život blízko k radikální levici, již v roce 1956 vystoupil na protest proti sovětské okupaci v Maďarsku, v šedesátých letech podporoval kulturní vzmach v zemích za železnou oponou a také po potlačení pražského jara se dále zastával perzekvovaných intelektuálů bez ohledu na jejich politické smýšlení. Kniha Karla Srpa nabízí více

než dvě stě fotografií a dokumentů a poprvé souhrnně přibližuje mimořádný vliv, který měl Sartre na recepci Franze Kafky, na místní filozofy včetně Jana Patočky a na zdejší divadelní umělce i kritiky. Monografii doplňuje také obsáhlá vzpomínka Sartrovy „volné družky“ Simone de Beauvoir, která myslitele při jeho pobytech v Československu doprovázela.

ARENDDT, Hannah – BENJAMIN, Walter. 2023. *Lovení perel*. Praha: Herrmann & synové, 2023.

Napětí mezi minulostí a přítomností bylo stěžejním tématem nezařaditelného vědce, filozofa a kritika Waltera Benjamina. Pět jeho do češtiny dosud nepřeložených textů vyšlo péčí Marka Kettnera s uvozuující esejí Hannah Arendtové pod titulem *Lovení perel*. Benjamin jako literární kritik s touhou po kuriozitách a zvláštnostech všedního života i nepatrných torzech dějin soustavně provokoval akademickou sféru výmarského Německa, ale získával si také sympatie vlivných: s Bertoldem

Brechtlem či s Theodorem Adornem jej pojilo přátelství i metody práce. „Pravý obraz může být starý, ale pravá myšlenka je vždy nová. Týká se dneška“, napsal Benjamin v kritice knihy Maxe Kommerella *Der Dichter als Führer in der deutschen Klassik* (1928). V celoživotním zápasu s „tradovatelností“ a linearitou dějin, se schopností stavět jednotlivá díla a autory do nečekaných konfigurací poukazoval Benjamin na věčnou rozpornost dějin.

SEDLÁČEK, Jakub (ed.). 2023. *Neviditelné řemeslo*. Praha: Paseka, 2023.

Odkud pocházejí nejcennější věci na světě? Autoři publikace *Neviditelné řemeslo* mají jasno: z redakcí knih a časopisů! Čtrnáct esejí různých autorů v ní skládá reprezentativní obraz současného myšlení o redakční a nakladatelské práci. Není truchlením nad stavem knižní kultury, nezvěstuje její úpadek, ani pohrdlivě neúčtuje s minulostí, nýbrž nabízí mnohačetnou průkaznou argumentaci o příznivosti střetu tradice s novostí.

Opuštění tradičního prostředí a zvyklostí může být nepřijemné, ba přímo

nebezpečné, zanechává stigmata na těle i duši, zamýšlí se redaktorka a zakladatelka antropologického podcastu *Co je to za člověka?* Zuzana Válková. Do svého textu *Lov perel*, v němž se zabývala „podnětnou“ bolestí spojenou s redakční prací, nepřiznaně vložila i tzv. easter egg pro všechny benjaminovské gurmány. „Dostat na paměťnou – třeba kvůli stylistice – ovšem může mít cenu i pro vědce. Čím víc lidí se bude pouštět k hranicím svých přirozených území, tím vyšší je pravděpodobnost, že z toho vzejde něco cenného pro nás všechny.“

Otto Drexler